

Ζοζέφ Κεσέλ

ΤΟ ΤΣΑΙ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ ΣΟΓΚΟΥΜΠ*

Α΄

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΜΙΣΟΚΟΙΜΟΤΑΝ ΜΠΡΟΣ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ, στὴν κόκκινη πολυθρόνα τῆς τραπεζαρίας. Ἐνα βιβλίο βρισκόταν ἀφημένο πάνω στὰ γόνατά του.

Ἀπ' τὸ γεμμένο του κεφάλι φαινόταν μόνο τὸ πολὺ πλατὺ καὶ πολὺ ψηλὸ μέτωπό του, σημαδεμένο ἐντελῶς στὴ μέση του ἀπὸ μία μοναδικὴ ρυτίδα, τόσο ὅμως βαθιὰ ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἐντομὴ ἀπὸ σπάθα. Τὰ φρύδια ἦταν γκριζὰ, τὰ μαλλιά ἀσημιὰ. Τὸ στέρνο στενὸ, βαρὺ, κατακαθισμένο, μὲ τὸν ἀριστερὸ ὤμο χαμηλότερο ἀπὸ τὸν ἄλλο, φανέρωνε τὴν κόπωση ἀπὸ τὴν ἡλικία καὶ τὴν ἀσθένεια. Τὸ σκούρο σακάκι του γυάλιζε στοὺς ἀγκῶνες. Ὅμως τὸ φῶς χρονοτριβοῦσε περισσότερο στὸ μέτωπο.

Τὸ παράθυρο, ἂν καὶ προσεχτικὰ κλεισμένο, ἄφηνε νὰ περνᾶει μέσα ὁ θόρυβος μιᾶς πολυάνθρωπης παρισινῆς λαϊκῆς γειτονιάς. Ἦταν ἓνα χειμωνιάτικο κυριακάτικο ἀπομεινῆμερο. Καθὼς ὁ ἥλιος ἦταν λιγοστός, καθεμιὰ ἀπὸ τὶς ἀκτίνες του φαινόταν πιὸ πολὺ τιμη.

Ἐνστικτωδῶς ὁ γιατρὸς ἔστρεφε πρὸς αὐτὲς τὸ κοιμισμένο πρόσωπό του. Ἀγαποῦσε τὸ φῶς, τὴ ζέστη. Παρ' ὅλο τὸ κακὸ ποὺ καιροφυλαχτοῦσε στὸ στῆθος του καὶ τὸν ὑποχρέωνε νὰ ὑπολογίζει τὴν κάθε του κίνηση, ἡ ψυχὴ του ἦταν νεανικὴ. Ἡ ζωὴ δὲν τὸν εἶχα καθόλου ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν κάθε του κίνηση, ἡ ψυχὴ του ἦταν νεανικὴ. Ἡ ζωὴ δὲν τὸν εἶχα καθόλου ἀπαλλάξει ἀπὸ πλήγματα. Τὴν λάτρευε. Ἡ καθημερινὴ συναναστροφή του μὲ φιλοσόφους καὶ στοχαστικὸς συγγραφεῖς, ἡ πολυμάθειά του ποὺ ἦταν μεγάλη, ἡ ἀρκετὰ ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὴν πλάνη πείρα του, δὲν εἶχαν κατορθώσει νὰ πνίξουν τὴν ὄρεξή του γιὰ εὐτυχία. Ὁ γιατρὸς ἦταν σοφὸς καὶ συνάμα ἀφελής.

Ἡ γυναίκα του μπῆκε στὸ δωμάτιο. Εἶχε ἀνοίξει τὴν πόρτα πολὺ ἀπαλά, ὅμως ἡ ἀπαλότητα αὐτὴ δὲν προερχόταν ἀπὸ τὴ θέλησή της. Ἦταν συνήθεια γι' αὐτήν. Ὅπως τὰ σιωπηλὰ βήματά της, ὅπως τὸ ὀλοπρόθυμο βλέμμα της, ἀντλοῦσε δύναμη ἀπὸ τὶς φροντίδες της ποὺ ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια προστάτευαν τὸν ἄντρα της μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητά τους.

Βλέποντας τὸν γιατρὸ ἀποκοιμισμένο, ἡ Μαρία Λβόβνα κοντοστάθηκε στὸ κατώφλι, στρέφοντας πρὸς τὸν ἥλιο ἓνα γεμάτο ἀνατολίτικη μελαγχολία καὶ ὁμορφιὰ πρόσωπο. Μιὰ ζωὴ ὑφασμένη ἀποκλειστικὰ μὲ μόχθο, μὲ ἀνησυχία, δὲν εἶχε πράγματι καταφέρει νὰ νικήσει τὴ γοητεία τῶν ματιῶν της, τὴν ὑπερηφάνεια τοῦ μετώπου της καὶ μιὰν ἀπλή, ἀγνή εὐγένεια σὲ ὀλόκληρο τὸ κορμί της. Βέβαια ἡ χροιά της ἦταν ὠχρὴ, τὰ βλέφαρα πλαδαρά, ὅμως μιὰ πολὺ σπαραξικάρδια καλοσύνη ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ τὴν τόση κούραση.

Μὲ ἀφτί ἐξασκημένο ν' ἀντιλαμβάνεται τὴν παραμικρότερη ὑποπτη πνοή, ἡ γυναίκα τοῦ γιατροῦ τὸν ἄκουσε νὰ κοιμᾶται. Ἄν καὶ κάπως σφουριχτὴ, ἡ ἀναπνοὴ του ἦταν κανονικὴ. Καθησυχασμένη, ἡ Μαρία Λβόβνα πῆγε κι ἔριξε στοὺς ὤμους τοῦ συζύγου της μιὰ πελερίνα μὲ μπλὲ καὶ κόκκινα καρδὸ ποὺ εἶχε πέσει στὸ πάτωμα. Σὲ καθεμιὰ ἀπὸ τὶς χειρονομίες της ἦταν ἀποτυπωμένη ἡ ἐπιδεξιότητα καὶ ἡ ἐπαγρύπνηση. Ὅμως, ἂν καὶ

πολύ άπαλές, ξύπνησαν τόν γιατρό.

Έκεινος ξανάπιασε μηχανικά τó βιβλίο του με τó ένα χέρι, ένw τράβηξε τó ρολόι του με τ' άλλο.

– Τρεΐς κιόλας ή ώρα, είπε. Θα βγοῦμε σέ λίγο, δέν είν' έτσι, μαμά;

Ή Μαρία Λβόβνα κατένευσε με τó κεφάλι της.

– Δέν κάνει πάρα πολύ κρύο; ρώτησε

– Όχι, ὄχι, ό ήλιος θα θερμαίνει για μιá-δυó ὠρες áκόμη. Καί νιώθω πολύ καλά σή-μερα, σέ διαβεβαιῶ.

Κάθε Κυριακή, τó χειμώνα, ξανάρχιζε ό ίδιος άνομολόγητος άγώνας ανάμεσα στόν γιατρό και τή γυναίκα του. Καθώς εκείνη φοβόταν τς συνέπειες τού χειμώνα στήν πάρα πολύ εύθραυστη καρδιά του, προσπαθοῦσε νά έμποδίσει τήν έξοδό τους. Έκεινος, πολύ νέος για ένα κορμί πού είχε πάρα πολύ γρήγορα ξεχαρβαλωθεί, δέν μπορούσα νά τó πάρει άπόφαση νά χάσει μερικές ὠρες καθαροῦ άέρα και φωτός, ὅσο φειδωλό και νά ήταν αυτό. Τó κυριακάτικο άπομεσήμερο ήταν – στό τέλος μιáς έβδομάδας δοσμένης στοῦς άσθενείς – τó μοναδικό τμήμα τής ήμέρας πού τού άπέμενε έλεύθερο. Αυτό τó πολύτιμο άγαθó έννοοῦσε ό γιατρός νά τó έπωφελείται.

– Ποῦ θα πάμε; ρώτησε ή Μαρία Λβόβνα.

Ή έρώτηση δέν ήταν οὔτε κι αυτή διόλου καινούργια. Δέν είχαν καθόλου φίλους, κι áκόμα λιγότερο χρήματα. Ή οίκογένειά τους και ή περιουσία τους είχαν παραμείνει στή Ρωσία, κι ή επανάσταση είχε παρασύρει τά πάντα.

Αῦτοί οί ίδιοι, παρότι καλά τακτοποιημένοι έδῶ και μία εικοσαετία στή Γαλλία, δέν είχαν μπορέσει νά συνηθίσουν οὔτε τά ήθη οὔτε τούς άνθρώπους. Γνώριζαν κάθε πέτρα τού Παρισιοῦ, áλλα ένιωθαν πώς δέν τούς άνήκαν διόλου.

– Θα πάρουμε τó τράμ μέχρι τó Τροκαντερό, είπε ό γιατρός. Όστερα θα βαδίσουμε λιγάκι.

– Καλά, μα θα φορέσεις τó παλτό σου με τή γούνινη έπένδυση.

Ή Μαρία Λβόβνα είχε υποχωρήσει χωρίς δυσαρέσκεια. Παρ' ὅλους τούς φόβους της, τής άρεσε ή μελαγχολική γλυκύτητα τών περιπάτων τους. Περπατοῦσαν άσκοπα, μιλῶντας έλάχιστα. Καί τί θα είχαν áλλωστε νά ποῦν ὅστερα άπό μιá τόσο πολύχρονη κοινή ζωή; Διαυγείς και οί δυó τους, δίχως έπιφυλάξεις ή μυστικά, ήταν ό ένας προέκταση τού άλλου. Όμως ὅλη ή έντιμη, βαθιά, ποτέ άμφισβητούμενη άγάπη τους περπατοῦσε πλάι τους με τ' άόρατα πόδια της πάνω στή χλόη τών κήπων πού τούς άρεσαν.

Ό γιατρός σηκώθηκε άπό τήν πολυθρόνα του. Έλαφρῶς πιό κοντὸς άπό τή γυναίκα του, ήταν φαρδύς. Ή πλακουτσωτή μύτη του, τó χοντρὸ στόμα του, τά κρεμαστά μουστάκια του τόν έκαναν νά μοιάζει με γέρο μογγόλο άρχηγό' ὅμως τó τεράστιο μέτωπό του έκανε γοητευτικό τó άχαρο και ψευδοαυστηρό πρόσωπό του. Στά κάπως άτονα χέρια του ὑπήρχε μιá συγκινητική άδυναμία.

Τό άριστερό μάτι του, τελείως τυφλό, δέν έλαμπε πιά. Τό άλλο πού μόλις φαινόταν κάτω άπό τó βαρὸ βλέφαρο, γεμάτο ὑπομονή, σοφία, βρισκόταν έπίσης ὑπό άπειλή, κι ό γιατρός έλεγε καμιά φορά μ' ένα χαμόγελο πού σέ πλήγγωνε:

– Σε λίγο θα μπορῶ σάν τόν áετὸ νά κοιτάζω τόν ήλιο.

Τή στιγμή εκείνη ὅμως δέν σκεπτόταν τήν τρομερή εύνοια πού τού έπεφύλασσε ἴσως ή μοίρα. Γεμάτος άπό τόν πόθο νά βρίσκεται έξω, έδειχνε άδολη βιασύνη.

– Άντε, μαμά, φώναξε, λίγο τσάι, γρήγορα, και φύγαμε.

Ή Μαρία Λβόβνα κατευθυνόταν πρὸς τήν κουζίνα ὅταν χτύπησε τó κουδούνι.

Ό γιατρός και ή γυναίκα του áλληλοκοιτάχτηκαν.

– Άν πρόκειται για κάποιον άσθενή, πές πώς δέν είμαι έδῶ, φιθύρισε. Πραγματικά ὑπερβάλλουν. Άπό τς ὀκτῶ δέχομαι έπισκέψεις.

– Κι άν είναι κάποιος μουσαφίρης;

– Τόσο τὸ χειρότερο! Βγαίνουμε ἔξω. Νὰ ἐπανέλθουν ἀπόψε. Δές, ὁ καιρὸς φτιάχνει.

Β΄

Ὁ προθάλαμος ἦταν σκοτεινός. Ἡ Μαρία Λβόβνα δὲν μπόρεσε νὰ διακρίνει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐπισκέπτη. Παρατήρησε ἀπλῶς πὼς ἦταν ὑψηλόσωμος καὶ στεκόταν πολὺ κοντὰ στὴ μισάνοιχτη πόρτα, λὲς καὶ τὸ πλατύσκαλο δὲν τὸν ἄφηνε νὰ προχωρήσει.

– Ὁ γιατρὸς δὲν δέχεται, εἶπε ἡ γυναῖκα στὰ γαλλικά.

Καθὼς δὲν πῆρε ἀπάντηση, ἐπανέλαβε τὴν ἴδια φράση στὰ ρωσικά. Τότε ὁ ἄντρας ψιθύρισε:

– Δὲν εἶμαι ἄρρωστος.

Μὲ κοφτὴ, τραχιὰ φωνή, ποὺ μαρτυροῦσε τὴ σφοδρὴ προσπάθεια ποὺ κατέβαλε, πρόσθεσε:

– Θὰ ἴθελα νὰ ζεσταθῶ.

Οἱ λέξεις αὐτὲς φάνηκαν νὰ τὸν λυτρώνουν ἀπὸ τὴν ἀμνηχανία του. Ἔκανε ἓνα βῆμα πρὸς τὰ μπρός, τόσο ἀποφασιστικά ποὺ ἡ Μαρία Λβόβνα παραμέρισε ἄθελά της.

– Θὰ ἴθελα νὰ ζεσταθῶ, ἐπανέλαβε ὁ ἐπισκέπτης μὲ φυσικότερο τρόπο.

Ἡ Μαρία Λβόβνα ποὺ εἶχε πολὺ ὑποφέρει σιωπηλά, ἐκπλησσόταν μὲ δυσφορία.

– Ἐλάτε μαζί μου, εἶπε.

Πέρασαν στὸ σαλόνι. Ἦταν ἓνα στενὸ δωμάτιο ὅπου κυριαρχοῦσαν ταπεινὰ κάποιες ἐπιχρυσωμένες πολυθρόνες, λιθογραφίες, περιοδικὰ γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες ἀσθενεῖς κι ἓνα ἐκκρεμὲς πλαισιωμένο ἀπὸ δύο γυναῖκες ποὺ κρατοῦσαν ἄρπες.

Κάρβουνα σιγοσβύνανε στὸ τζάκι.

Ὁ ἄντρας ἔσκυψε πρὸς τὴν πυροστιὰ μὲ τεντωμένα χέρια, καὶ ἡ Μαρία Λβόβνα εἶδε πὼς τοῦ ἔλειπαν δύο δάχτυλα στὸ δεξιὸ του χέρι.

Ἡ πόρτα μισάνοιξε ἀπαλά. Μιὰ γκριζόασπρη γατούλα μπῆκε μέσα, μὲ πλακουτσὸ κεφάλι καὶ μακρὸ τρίχωμα. Ἡ οὐρά της ἀνέμιζε σὰν λοφίο. Προχωροῦσε μὲ καμαρωτὴ περπατησιά, ἀντλώντας τὴ δύναμή της ἀπὸ τὴν πολύτιμη ράτσα της καὶ τὴν τέλεια χάρη της, καὶ πῆγε νὰ καθίσει μπρὸς στὴ φωτιά, κοντὰ στὸν ἐπισκέπτη. Ἡ ταπεινὴ κάμαρα ἔγινε ξαφνικὰ πολυτελής.

Ἡ πνοὴ τῆς ἀνθρακιᾶς διαπερνοῦσε τὸν ἐπισκέπτη καὶ τὴ γάτα μὲ τὴν ἴδια ζωικὴ χλιαρότητα. Δίχως νὰ μιλάει, ἡ Μαρία Λβόβνα τοὺς κοίταζε νὰ ζεσταίνονται.

Τέλος ὁ ἄντρας σκίρτησε.

– Συγγνώμη, εἶπε, ξεχάστηκα.

Ἐπειτα σηκώθηκε πάνω ὀλόρθος, ἐνώνοντας τὶς φτέρες του καὶ κολλώντας τὰ χέρια του στὰ πλευρά του, καὶ εἶπε:

– Ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς συστηθῶ: Ἀλεξάντρ Ντιμίτρις Σογκούβ, λοχαγὸς τῆς ἄγριας μεραρχίας¹.

Εἶχε μιλήσει ἀπνευστί, σὰν αὐτόματο, καὶ σὰν καμαρώνοντας ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἄκουσμα τοῦ βαθμοῦ του. Μόλις ὅμως μίλησε, δυσφορία σκοτείνιασε τ' ἀνοιχτόχρωμα μάτια του. Ἀκολουθώντας ἡ Μαρία Λβόβνα τὸ βλέμμα τους, πρόσεξε τὰ κατεστραμμένα παπούτσια του, λερωμένα ὡς τοὺς ἀστραγάλους, ποὺ ἓνα πολὺ κοντὸ παντελόνι τοὺς ἀποκάλυπτε τελείως.

Ἡ Μαρία Λβόβνα δὲν ξεγελάστηκε διόλου ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπίδειξη ἀνέχειας. Πάμπολλοι ἐπαῖτες εἶχαν ἔρθει πρὸς αὐτὴν ὥστε νὰ μὴ διακρίνει ἀμέσως τὴν ποιότητα τοῦ ξεπεσμοῦ τους. Τοῦτος δὲν ζοῦσε καθόλου σύμφωνα μὲ τὴν ἀθλιότητά του, ἢ ὁποῖα τὸν ἀκολου-

1. Μὲ ἄγρια μεραρχία ὁ συγγραφέας ἐνοεῖ τὴ μεραρχία ἐκείνη ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν Κοζάκοι.

θοῦσε σὰν ξένο σῶμα. Τὴ φτειασίδωνε μὲ κυνισμό ἀλλ' ἀδέξια. Καὶ ἡ Μαρία Λβόβνα ἀναρωτήθηκε τί τῆς ἦταν ὀδυνηρότερο νὰ βλέπει: αὐτὴ τὴν ἀκόμη ἔντονη ὑπερηφάνεια ἢ τὴν ἐγκατάλειψη τόσων ἄλλων πραγμάτων.

Τίποτα ἀπὸ τὸν οἶκτο τῆς δὲν φάνηκε στὸ χαμόγελο μὲ τὸ ὁποῖο τοῦ πρότεινε:

– Καθίστε, λοχαγέ, σᾶς παρακαλῶ.

Ἐκεῖνος ἀφέθηκε νὰ γλιστρήσει σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ μάζεψε ἀμέσως τὰ πόδια του ἔτσι ποὺ νὰ κρύβει τὰ παπούτσιά του.

Ἐπεσε ἀρκετὰ μεγάλη σιωπή.

– Συγχωρήστε με γιὰ λίγο, εἶπε ἡ Μαρία Λβόβνα. Θὰ ξανάρθω.

Εἶχε ξαφνικὰ σκεφτεῖ πὼς ἔπρεπε νὰ συμβουλευτεῖ τὸν ἄντρα τῆς. Ἄν ἐκεῖνος ὡς ἄρρωστος ἦταν τὸ παιδί τῆς, παρέμενε γιὰ τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βίου ὀδηγός τῆς. Ἡ Μαρία Λβόβνα εἶχε τόσο μεγάλη ἰδέα γιὰ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴ σοφία τοῦ γιατροῦ ποὺ δὲν μποροῦσε ν' ἀποδεχτεῖ ὅτι τοῦ ἦταν ἀνώτερη σὲ κάτι, οὔτε καὶ στὴν καλοσύνη.

Αὐτὴ ἡ πλήρης παραίτησή τῆς δὲν τῆς κόστιζε καμιὰ προσπάθεια, ἀφοῦ θεωροῦσε τὸν ἑαυτὸ τῆς γεννημένο ἀποκλειστικὰ γιὰ νὰ ὑπηρετεῖ καί, καθὼς σὲ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τῆς δὲν σκεφτόταν ποτὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς, τῆς φαινόταν φυσικὸ νὰ τὴν κατευθύνουν.

Γ'

Ὁ γιατρὸς ποὺ ἔβρισκε πάντοτε τὶς μέρες πᾶρα πολὺ σύντομες, ἦταν σκυμμένος πάνω ἀπ' τὸ βιβλίο του. Ἀκούγοντας τὰ βήματα τῆς Μαρίας Λβόβνα, ρώτησε δίχως νὰ σηκώσει τὸ κεφάλι του:

– Ἔνας ἀσθενής; Ποὺ δὲ βρῆκες τὸ κουράγιο νὰ τοῦ ἀρνηθεῖς; Θὰ τὸν δεχτῶ.

Κατόπιν πρόσθεσε ζωηρὰ καὶ χτυπώντας ἐλαφρὰ μὲ τὸ χέρι του τὴ σελίδα τὴν ὁποία τελείωνε:

– Περιγράφεται ἐδῶ μιὰ ἀνθρωποθυσία στὸ Μεξικό, ἀληθινὰ ἀλλόκοτη. Φαντάσου πὼς θεοποιοῦσαν ἐκεῖνον ποὺ θὰ σκότωναν.

Ἡ Μαρία Λβόβνα κοίταξε τοὺς κυρτοὺς ὤμους του, τὸ κατακλυσμένο ἀπὸ ἄσπρες τρίχες σβέροκο του, παρατηρώντας γι' ἄλλη μιὰ φορὰ μὲ θαυμασμὸ τὴ νεανικότητα καὶ τὸ πάθος ποὺ ποίκιλλε τὴ φωνή του μόλις τοῦ μιλοῦσε γιὰ γεγονότα ἐκτὸς τῆς ζωῆς.

– Δὲν εἶναι ἕνας ἀσθενής, εἶπε, ἀλλὰ κάποιος δυστυχησμένος.

– Ἄ, τὸ προτιμῶ. Ἔτσι θὰ βγοῦμε ἔξω γρηγορότερα. Δῶσ' του ὅ,τι θελήσει.

Ἡ Μαρία Λβόβνα τοῦ ἔτεινε τὸ χέρι τῆς.

Ὁ γιατρὸς χαμογέλασε, γεγονὸς ποὺ σκόρπισε μεγάλη γλυκύτητα στὸ πρόσωπό του.

– Ἐξακολουθεῖς νὰ μὴν κρατᾶς χρήματα πάνω σου, ἀναφώνησε μὲ τρυφερότητα. Πότε λοιπὸν θὰ καταλάβεις πὼς εἶσαι ἐνήλικη;

Ἐψάξε στὶς τσέπες τοῦ γιλέκου του καὶ εἶπε:

– Δὲν ἔχω φιλά. Τόσο τὸ καλύτερο. Δὲ θὰ μπῶ στὸν πειρασμὸ νὰ φιλομετρήσω τὰ λεφτά μου.

Βγάζοντας ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του ἕνα χαρτονόμισμα τὸ ἔδωσε στὴ Μαρία Λβόβνα ποὺ εἶπε:

– Ξέρεις πὼς ἡ Μινὸς ἐπωφελήθηκε γιὰ νὰ πάει στὸ σαλόνι.

Ὁ γιατρὸς σήκωσε τὸ κεφάλι του μὲ συγκίνηση. Ἡ γκριζόασπρη γάτα ἦταν ἡ μεγάλη του ἀδυναμία.

Δ'

Ὁ λοχαγὸς Σογκοῦμπ δὲν πρόσεξε διόλου πὼς ἡ Μαρία Λβόβνα εἶχε ἐπιστρέψει. Στεκόταν στραμμένος πρὸς τὸ παράθυρο, ὄρθιος, ψηλὸς καὶ λεπτός.

Ἡ Μαρία Λβόβνα σκέφτηκε πὼς ὁ ἄγνωστος παρατηροῦσε ἀπλῶς τὸ δρόμο κι ὅμως δὲν τόλμησε νὰ τοῦ μιλήσει. Ὑπῆρχε ἓνα παράξενο τρεμούλιασμα στοὺς ὤμους τοῦ λοχαγοῦ. Στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο εἶχαν ἀναδιπλωθεῖ οἱ ἀγκῶνες του ἔβλεπες ὅτι πίεζε πολὺ δυνατὰ τὸ στέρνο του. Χωρὶς νὰ ξέρει γιατί, ἡ Μαρία Λβόβνα ἀπέστρεψε τὸ βλέμμα της σὰν ἀπὸ ντροπὴ ποῦ εἶχε ἀνακαλύψει αἰφνιδιαστικὰ ἓνα βαθύ, ἓνα ἀπαραβίαστο μυστικό. Εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς ὁ ἄντρας αὐτὸς μὲ τὴ στραμμένη πλάτη τῆς παραδιδόταν ἀσυνείδητα καὶ πὼς δὲν θὰ τὸ συγχωροῦσε αὐτὸ διόλου στὸν ἑαυτὸ της.

Γιὰ μιὰ στιγμή μπήκε στὸν πειρασμὸ ν' ἀφήσει μόνου τοῦ τὸν λοχαγὸ πού, ἂν καὶ στεκόταν στὸ παράθυρο, ἦταν τώρα πεπεισμένη πὼς δὲν κοίταζε τίποτα.

Ὅμως ἡ γάτα ἔφυγε ἀπ' τὴ φωτιὰ καὶ πήγε νὰ τριφτεῖ στὸ κάτω μέρος τοῦ φορέματός της καὶ νιαούρισε σιγανά.

Ὁ λοχαγὸς στράφηκε ἀπότομα, θέλησε νὰ σκουπίσει δύο δάκρυα σταματημένα στὶς ἄκρες τοῦ ὠχροῦ στόματός του, ἀλλὰ κατάλαβε πὼς ἦταν πιὰ ἀργά.

Τὸ σακατεμένο του χέρι σταμάτησε στὸ ὕψος τοῦ λαιμοῦ του καὶ βάλθηκε νὰ τρίβει μηχανικὰ τὸ γιὰ τὸ ἐπενδύτη του. Θέλησε νὰ μιλήσει, νὰ βρεῖ ἓνα ἀστεῖο νὰ πεῖ, ὅμως ξαφνικὰ τὸν ἔλουσε ἓνα τόσο λυπημένο βλέμμα ποῦ δὲν ἐνίωσε πιὰ οὔτε ντροπὴ οὔτε μεταμέλεια ποῦ τὸν εἶχαν δεῖ νὰ κλαίει. Ἀπεναντίας αἰσθάνθηκε βαθιὰ γλυκύτητα, μιὰ γλυκύτητα παιδικὴ ποῦ μεθοῦσε μὲ τὴ δική του τὴν ἀδυναμία καὶ ἀνημπόρια.

Μὲ φωνὴ πληγωμένου παιδιοῦ εἶπε:

– Καταλαβαίνετε, δὲν εἶν' ἔτσι; Αὐτὴ ἡ εὐθυμία, αὐτὴ ἡ Κυριακή, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ποῦ ἀναπαύονται... Γιατί, γιατί;

Ἡ Μαρία Λβόβνα ἀποκριθῆκε χαμηλόφωνα:

– Ἀκόμα καὶ γιὰ μᾶς ποῦ βρισκόμαστε ἐδῶ ἀπὸ χρόνια, τὸ ἴδιο εἶναι.

Εἶχε ὑπερβάλλει τὸ αἶσθημα τῆς μοναξιάς της, πραγματικὸ ἀλλὰ ἐξασθενημένο ἀπὸ τὴν τριβὴ τοῦ χρόνου, γνωρίζοντας πὼς τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ παρηγορήσει περισσότερο τὸν λοχαγὸ ἀπὸ τὸ νὰ μοιραστεῖ τὸ βάσανό του. Ἐξάλλου τοῦτο ἐπέτρεπε στὴ Μαρία Λβόβνα ν' ἀναβάλλει γιὰ λίγο τὴ χειρονομία ἐλεημοσύνης ποῦ θὰ ἔκανε καὶ ποῦ τῆς φαινόταν ξαφνικὰ δύσκολη, σχεδὸν ἀδύνατη.

Τὸ τσαλακωμένο μὲς στὴ φούχτα της χαρτονόμισμα τὴν ἔκαιγε. Πὼς νὰ τὸ τείνει στὸν ἄντρα αὐτὸν ποῦ δὲν μιλοῦσε παρὰ γιὰ ἀποκαρδιωμένο ἠθικό;

Ἐπρεπε ὥστόσο νὰ βιαστεῖ. Καταλάβαινε ὅτι, παρατείνοντας τὴ συνομιλία τους, ὕφαινε μαζὶ του μιὰν οἰκειότητα ποῦ καθιστοῦσε τὴν ἐλεημοσύνη της ἀκόμα πιὸ ὀδυνηρὴ, πιὸ ταπεινωτικὴ. Κι ἄλλωστε μήπως δὲν περιέμενε ὁ ἄντρας της μὲ συγκινητικὴ ἀνυπομονησία τὴ στιγμή τοῦ περιπάτου τους;

– Λοχαγέ, εἶπε δειλά, νὰ κάτι ποῦ θὰ μπορέσει νὰ σᾶς βοηθήσει κάπως.

Τὸ χέρι της ἔκανε μιὰ ἀδέξια κίνηση πρὸς τὸν Σογκούμπ, ἀλλὰ τὸ ξαναχαμήλωσε ἀμέσως. Ὁ λοχαγὸς εἶχε ὀπισθοχωρήσει τόσο ἀπότομα ποῦ τὸ κεφάλι του χτύπησε στὸ τζάμι. Κόκκινες κηλίδες ζωντάνευαν τὰ ὑγρά ἀκόμη μάγουλά του. Τὸ πρόσωπό του δὲν ἔδειχνε οὔτε θυμὸ οὔτε ἀναστάτωση παρὰ μιὰν ἀπελπισμένη καθικέτευση.

– Φτάνει πιὰ, ὄχι! φιθύρισε. Δὲν εἶναι αὐτὸ ποῦ ἤθελα. Πιστέψτε με.

Σταμάτησε κοντονασαίνοντας σὰν ὕστερα ἀπὸ ἀπότομη ἀνηφορία, καὶ συνέχισε:

– Μὴν προσβάλλεστε, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Καταλαβαίνω, τό 'χετε συνήθειο. Ἐγὼ ὅμως ὄχι... Ὅχι ἀκόμη, τουλάχιστον. Εἰλικρινά, ἤθελα νὰ ζεσταθῶ. Δὲν ἦταν ὑπεκφυγὴ. Νὰ ζεσταθῶ. Αὐτὸ εἶναι ὄλο. Δὲν λέω ψέματα. Τὸ βλέπετε καλά.

Χωρὶς νὰ περιμένει ἀπάντησή της, ὁ λοχαγὸς συνέχισε καθὼς πιεζόταν ἀπὸ τὴν ἔγνοια νὰ δώσει ἐξηγήσεις γιὰ νὰ διαλύσει μιὰν ἀμφιβολία ποῦ τὴ θεωροῦσε ἀκόμη ὑπαρκτὴ καὶ ποῦ τὸν βασάνιζε:

– Πέθαινα ἀπὸ τὸ κρύο ἔκανε καὶ παγωνιὰ τὴ νύχτα. Περνώντας λοιπὸν μπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι σας, σὰν εἶδα τὴν ταμπέλα ἐνὸς ρώσου γιατροῦ, δὲν μπόρεσα νὰ συγκρατηθῶ.

Μὲ τέτοια ὄρεξη γιὰ ζέστη, γιὰ εἰρήνη!... Δὲν ἔχω κανένα οἰκεῖο μέρος ἐδῶ... Ἀλλὰ λεφτά, ὄχι, ὄχι, ὄχι ἀκόμη...

Ἡ Μαρία Λβόβνα ἔσφιξε ἐντονότερα τὴ φούχτα τῆς σὰν νὰ 'θελε μ' αὐτὴ τὴν πίεση νὰ λιώσει τὸ χαρτονομίσμα. Ὁ Σογκούμπ δὲν ἄκουσε τὸ ἀνεπαίσθητο τσαλάκωμα τοῦ χαρτιοῦ, ποὺ ὅμως φάνηκε στὴ Μαρία Λβόβνα τρομακτικὰ ἠχηρό, νὰ γεμίζει τὸ δωμάτιο μὲ προσβλητικὸ θόρυβο. Εἶπε πολὺ βιαστικά:

– Ἀναπαυθεῖτε πλάι στὴ φωτιά, Ἀλεξάντρ Ντιμίτριτς.

Ὁ λοχαγὸς ὑποκλίθηκε, ὠθούμενος ἀπὸ ἀπέραντη εὐγνωμοσύνη. Πάει πολὺς καιρὸς ποὺ δὲν εἶχε ἀκούσει νὰ τὸν φωνάζουν μὲ τ' ὄνομά του, σὰν τοὺς ἄλλους, ποὺ ἀποτελοῦν μέρος μιᾶς συγκεκριμένης ὁμάδας, σὰν κάποιον ἄνθρωπο ποὺ τὸν γνώριζαν, ποὺ εἶχε οἰκογένεια, φίλους. Τὸ αἷμα του κύλησε πιὸ ἐλεύθερα στὶς φλέβες του κι ἀναφώνησε:

– Εὐχαριστῶ, δὲν κρυώνω πιὰ καθόλου.

Αὐτὴ ἢ ἀπάντησή του τὸν κατέθλιψε. Γιατὶ, ἀφοῦ εἶχε ἐπιτύχει τὸ στόχο, ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε ὠθήσει, παρὰ τὴ θέλησή του, πρὸς αὐτὴ τὴν κατοικία, κι ἀφοῦ τὸ βεβαίωσε αὐτό, ποιὸν λόγο εἶχε νὰ παρατείνει μιὰν ἐνοχλητικὴ ἐπίσκεψη; Ἔπρεπε νὰ φύγει. Καὶ φοβόταν τόσο πολὺ τὸ δρόμο, τὴν ἄγνωστη κίνησή του, αὐτὰ τὰ χιλιάδες πρόσωπα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κανένα δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ χαμογελάσει, οὔτε καὶ νὰ τὸν ἀναγνωρίσει!

Μονάχα τότε κατάλαβε πὼς τὸ σκοτεινὸ τοῦ ἔνστικτο τὸν εἶχε κάνει νὰ ἀναζητήσει περισσότερο μιὰν ἐστία, ἔστω καὶ πρόσκαιρη, παρὰ μιὰ φωτιά. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀληθινὴ ἐλεημοσύνη ποὺ ἀποζητοῦσε.

Πὼς ὅμως νὰ ἐκφράσει αὐτὴ τὴν ἀχαλίνωτη, ἄθλια λαχτάρα; Μιὰ τέτοια παρακλήση δὲν γινόταν διόλου νὰ διατυπωθεῖ.

Ἄπλωσε τὸ χέρι του πρὸς τὸ ράκος ποὺ τοῦ χρησίμευε γιὰ καπέλο, ὅμως ἡ σκέψη τοῦ νὰ βυθιστεῖ καὶ πάλι μέσα στὸ πλῆθος κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀξιοθρήνητο κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ φάνηκε πάρα πολὺ σκληρὴ. Τί νὰ 'βρισκε γιὰ νὰ μείνει ἓνα ἀκόμη λεπτό, ἓνα δευτερόλεπτο, σ' αὐτὸ τὸ μπανάλ σαλόνι ποὺ τοῦ εἶχε γίνει φρικτὰ ἀγαπητό;

Χωρὶς νὰ κοιτάξει τίς λιθογραφίες, ποὺ μὲς στ' ἀποχρυσωμένα κάδρα τοὺς ἀπεικόνιζαν μ' ἀδέξιο τρόπο κάτι ἠθικοπλαστικὰ θέματα, ψιθύρισε:

– Μ' ἀρέσουν πολὺ αὐτὲς οἱ ζωγραφιές.

Πρὶν προλάβει ν' ἀποσώσει αὐτὸ τὸ ἀξιοθρήνητο ἐγκώμιο, ἡ Μαρία Λβόβνα εἶχε μαντέψει τίς προθέσεις τοῦ λοχαγοῦ. Ὅμως δίσταζε ἀνάμεσα στὴν ἐπιθυμία τῆς ἀπὸ τὴ μιὰ νὰ προσφέρει σ' αὐτὸ τὸν ἄντρα τὴν ταπεινὴ χαρὰ ποὺ ἐπαιτοῦσε κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ στενοχώρια τῆς ποὺ θὰ στεροῦσε στὸν ἄρρωστο κι ἐξουθενωμένο ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα μόθου ἄντρα τῆς, τὸν περίπατο ποὺ τόσο τοῦ ἄρεσε.

Στὴν καρδιά τῆς, ποὺ θὰ 'θελε νὰ συνδράμει τὸν καθένα τους, ὑπῆρξε σύντομη, μὰ ζωηρὴ, πάλι. Μὲ τὴ φράση του, ἐπικράτησε ὁ λοχαγός.

– Πρέπει νὰ μὲ συγχωρήσετε πάλι, εἶπε ἡ Μαρία Λβόβνα. Πρέπει νὰ πάω νὰ ἐτοιμάσω τὸ τσάι. Θὰ μᾶς κάνετε τὴ χαρὰ νὰ τὸ πάρετε μαζί μας;

– Ὅχι, θὰ σᾶς ἐνοχλήσω... Ἀληθινὰ δὲν ξέρω...

Ὅμως φοβήθηκε τόσο πολὺ μήπως γινόταν δεκτὴ ἢ ἀντίρρησή του, ὥστε δὲν τελείωσε τὴ φράση του καὶ κάθισε.

Ε'

– Εἶναι ἀκόμη ἐδῶ; ρώτησε ὁ γιατρὸς λίγο ἀνυπόμονα. Δὲ θὰ βγοῦμε λοιπὸν ἔξω...

Σταμάτησε γιὰτὶ ὀλόκληρο τὸ συνήθως τόσο ἤρεμο πρόσωπο τῆς γυναίκας του τὸ διαπερνοῦσε μιὰ ἀναμφίβολα ἀνεπαίσθητη συγκίνηση, ποὺ ὅμως αὐτός, συνηθισμένος στὸ φρικίασμα τοῦ καθενὸς χαρακτηριστικοῦ του, τὴ μάντευε φλογερῇ.

– Κοίτα, δὲν πρέπει νὰ μοῦ κακιώνεις, εἶπε ἡ Μαρία Λβόβνα. Τὸν προσκάλεσα νὰ

πάρει τὸ τσάι μαζί μας.

Καθὼς ὁ ἄντρας τῆς ἀνασήκωνε ἀδιάφορα τοὺς ὤμους του, ἐκείνη συνέχισε πιεστικῆ:
– Τὸ ξέρω καλὰ πῶς αὐτὸ θὰ μᾶς καθυστερήσει λίγο. Ἄν ὅμως τὸν ἄκουγες, τὸν ἔβλεπες! Δὲν εἶναι σὰν τοὺς ἄλλους. Ἐγκαταλειμμένος, χαμένος, χρειάζεται φιλία, φοφάει γι' αὐτό.

Θυμῆθηκε πῶς ἔσφιγγε ἀκόμη στὴ φούχτα τῆς τὸ χαρτονόμισμα ποὺ τῆς εἶχε δώσει ὁ ἄντρας τῆς.

– Βλέπεις, εἶπε δίνοντάς του το, τὸ ἀρνήθηκε. Δὲν εἶναι ἓνας τυχαῖος κακομοίρης.

ἽΟ γιατρὸς ἔκλεισε τὸ βιβλίο του κι ὕστερα ἀπὸ μεγάλη παύση εἶπε:

– Καημένη μου, μαμά, εἶσαι ἀδιόρθωτη!

Ἐκείνη δὲν ἔνιωσε πόσος θαυμασμὸς κρυβόταν πίσω ἀπ' αὐτὴν τὴ φαινομενικὴ μομφή. Χαρούμενη ποὺ εἶδε τὸν ἄντρα τῆς νὰ δέχεται, ἔσκασε ἓνα νεανικὸ χαμόγελο· κι ἐκεῖνος, ντροπιασμένος ποὺ εἶχε διστάσει, εἶπε κατσούφικα:

– Θὰ καταλήξεις νὰ μὲ κάνεις κι ἐμένα τόσο ἀφελῆ σὰν κι ἐσένα. Θὰ τοῦ κρατήσω παρέα τοῦ προσκαλεσμένου σου.

ἽΟ γιατρὸς φοβόταν ν' ἀντιμετωπίσει τὴν ἀθλιότητα ποὺ τὸν περίμενε στὸ σαλόνι. Τοῦτο δὲν ὀφειλόταν διόλου στὴν ἐκ μέρους του ἔλλειψη καλοσύνης. Ἐναν συνήθη κακομοίρη ἤξερε πῶς νὰ τὸν μεταχειριστεῖ. Ἄλλὰ τοῦτος ἐδῶ ὑπέφερε περισσότερο ἀπὸ τὸν ἐξευτελισμὸ παρὰ ἀπὸ τὴν ἀνέχειά του, κι ὁ γιατρὸς εἶχε πολὺ ξύπνιο πνεῦμα, πάρα πολὺ κριτικὴ εὐαισθησία ὥστε νὰ μὴ συμερίζεται μιὰν ἀμηχανία ποὺ τὸν παρέλυε. Λογάριασε γιὰ μιὰν ἀκόμα φορὰ πόσο ὀχληρὴ ἦταν γιὰ τὶς πράξεις πίστεως, φιλανθρωπίας, ἀφοσίωσης, ἢ νόηση.

Καθὼς ἀναλογιζόταν ὅλ' αὐτὰ, ἔτεινε τὸ χέρι του στὸν Σογκούμπ. ἽΟ λοχαγὸς εἶχε ἀνασηκωθεί. Ἡ εὐτυχισμένη ἀφηση στὴν ὁποία εἶχε βρεθεῖ μετὰ τὴν ἀναχώρηση τῆς Μαρίας Λβόβνα ἦταν ἀκόμη ἀποτυπωμένη στὸ ἰσχνὸ του πρόσωπο. Ὡστόσο ἡ χαλάρωση τῆς ἀνάπαυσης ἐγκατέλειπε ἤδη τὰ μάτια του.

ἽΟ λοχαγὸς Σογκούμπ βρισκόταν ἐνώπιον ἐνὸς ἄντρα, κι ὁ ἄντρας αὐτὸς μπορεῖ νὰ ἦταν ἠλικιωμένος καὶ νὰ ἦταν πολὺ ταπεινὰ ντυμένος, κι ὁ τρόπος ποὺ ὑποδεχόταν μπορεῖ νὰ ἦταν ὅσο γινόταν καὶ μὲ τὸ παραπάνω καλόβολος, ὅμως δὲν μποροῦσε ν' ἀφθεῖ ἐνώπιόν του στὴν ἀδυναμία του. Ἐνα εἶδος ἀρσενικοῦ ἀνταγωνισμοῦ τὸν ἔκανε νὰ σκληρύνει τὴ στάση του καὶ μάλιστα γιὰ μιὰ στιγμὴ αἰσθάνθηκε ὑπερήφανος, ἂν καὶ μὲ ρημαγμένο κορμί, ν' ἀντιπαραθέσει ἓνα νεανικὸ στέρνο, ὑγιεῖς μῦες σ' ἐκεῖνον ποὺ τοῦ πρόσφερε μιὰ ταπεινωτικὴ φιλοξενία.

Ἐχοντας ὥστόσο ὁ γιατρὸς αἰσθανθεῖ στὸ χέρι του μιὰ πίεση παράξενα ἀτελή, εἶδε τὸ τραῦμα ἀπὸ τὰ δύο δάχτυλα ποὺ ἔλειπαν, κι εὐτυχῆς ποὺ βρῆκε σ' αὐτὸ μιὰ φυσικὴ εὐκαιρία γιὰ ν' ἀνοίξει συζήτηση, ρώτησε:

– Ἐνας τραυματισμὸς;

– Ὅχι, ἀπάντησε ὁ Σογκούμπ, δὲ μοῦ τὰ πῆρε ὁ πόλεμος ἀλλὰ ἓνα ἐργοστάσιο, ὅπου δούλεψα στὴ Βιέννη. Ὁ πόλεμος μ' ἔπληξε μονάχα ἐδῶ...

Ἐδειξε τ' ἀριστερὸ του πόδι.

– Κι οἱ μπολσεβίκοι ἐδῶ...

Ἐδειξε τὸ στῆθος του.

– Ἡ πληγὴ ἀπὸ τοὺς ἐρυθροὺς δὲν βρῆκε τὸ χρόνο νὰ ἐπουλωθεῖ πλήρως, συνέχισε. Ὅταν κάνω μιὰ κάπως ζωηρὴ κίνηση, ἀνοίγει.

– Θέλετε νὰ τὴν κοιτάξω;

Ἡ φωνὴ τοῦ γιατροῦ εἶχε πάρει ἀντανακλαστικὰ τὸν πατρικό, συνάμα φιλικὸ καὶ κατσούφικο ἐκεῖνο τόνο, γιὰ τὸ ὁποῖο τὸν ἀγαποῦσαν οἱ ἀσθενεῖς του τόσο πολὺ.

Τὸν λοχαγὸ Σογκούμπ τὸν ἄγγιξε αὐτό.

– Μετὰ χαρᾶς, γιατρέ, ἂν αὐτὸ δὲ σᾶς στενοχωρεῖ καθόλου, εἶπε. Θὰ σᾶς ὁμολογήσω

ὅτι πότε-πότε ἢ πληγὴ αὐτὴ μ' ἀνησυχεῖ.

Πῆγε νὰ ξεκουμπώσει τὸν ἐπενδύτη του, ὅταν τὰ δάχτυλά του ζουπίχτηκαν στὰ κουμπιά.

– Κατὰ βάθος δὲν ἀξίζει τὸν κόπο, ψιθύρισε ἐκνευρισμένος ξαφνικά. Ξέχασα ὅτι δὲ μὲ πονάει πιά ἐδῶ κι ἔξι μῆνες.

Ὁ γιατρός δὲν ἐπέμεινε. Εἶχε διακρίνει ἓνα κουρελιασμένο πουκάμισο. Ὅμως ἡ στενόχωρη ἀμηχανία ποὺ τὴν αἰσθανόταν τόσο ἔντονα καὶ ποὺ μιὰ αἴσια ἀρχὴ συζήτησης ἔμοιαζε νὰ τὴν εἶχε παραμερίσει, τοὺς βάραινε. Καθὼς δὲν διέθετε διόλου τὴν ὀρηκτικὴ ἀμεσότητα τῆς γυναίκας του γιὰ νὰ τὴ σπάσει, ἀναζητοῦσε μὲ μεγάλη ὀξυδέρκεια λόγια ποὺ νὰ μὴν ἦταν τραυματικά.

Ἡ γάτα ἤρθε νὰ τὸν βγάλει ἀπ' τὴ δυσκολία του, πηδώντας ἀπότομα πάνω στὰ γόνατα τοῦ λοχαγοῦ. Αὐτός, χαϊδεύοντας μὲ τὸ σακατεμένο του χέρι τὸ ζεστὸ κεφάλι τῆς, εἶπε χαμογελώντας:

– Εἶναι πολὺ ὁμορφῆ.

Σώπασαν καὶ πάλι, χωρὶς ὅμως δυσφορία. Μιὰ ἠλιαχτίδα κοιμόταν φαρδιὰ πλατιὰ πάνω στὸ χαλί. Ὁ γιατρός δὲν μπόρεσε νὰ κατανικήσει κάποια δυσαρέσκειά του.

Σὲ λίγο τοὺς κάλεσε ἡ Μαρία Λβόβνα.

ΣΤ'

Στὴν τραπεζαρία ἔκανε ἀκόμα μεγαλύτερη ζέστη. Μία μαντεμένια σόμπα θορυβοῦσε νοητικὰ καὶ πάνω στὸ τραπέζι τραγουδοῦσε ἓνα σαμοβάρι.

– Πόσο δίκιο ποὺ εἶχατε νὰ τὸ κρατήσετε, ἀναφώνησε ὁ Σογκοῦμπ. Ἐνα σαμοβάρι! Κι ὅμως εἶστε παλιοὶ Παριζιάνοι, δὲν εἶν' ἔτσι;

– Ὅχι παραπάνω ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, εἶπε ὁ γιατρός. Φύγαμε μὲ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1905², ἐξόριστοι.

– Ἄχ ναί!... μουρμούρισε ὁ λοχαγός.

Μιὰ σκιά πέρασε πάνω ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά του.

Ὁ γιατρός δὲν χρειάστηκε νὰ ἐμβαθύνει περισσότερο. Ὁ Σογκοῦμπ μισοῦσε ὅλους ἐκείνους ποὺ, εἴτε ἀπὸ κοντὰ εἴτε ἀπὸ μακριά, εἶχαν ἐπιτεθεῖ στὸ παλαιὸ καθεστῶς. Ὁ γιατρός θυμῆθηκε τὴν καταφρόνια, τὴν ὁποία εἶχε κι ὁ ἴδιος νιώσει, στὰ χρόνια τῆς νιότης του, γιὰ τοὺς προνομιοῦχους ποὺ τώρα ἐξιλεώνονταν. Χαμογέλασε μὲ γεμάτη ἐπιείκεια τρυφερότητα γιὰ τ' ἄλλοτινά του πάθη. Ἦξερε πὼς ἦταν εὐγενῆ· τὰ ἀγαποῦσε πάντοτε, μὰ δὲν τὰ πίστευε.

– Ἄς εἶναι, λοχαγέ, μὴ σκεφτόμαστε πιά τὴν πολιτικὴ, εἶπε. Εἶμαι ἐξόριστος ἀπὸ τὸ 1905. Ἐσεῖς ἀπὸ τὸ 1925³. Εἴμαστε πάτσι.

Ἡ Μαρία Λβόβνα σερβίρισε τὸ τσαί ποὺ εἶχε ὠραῖο χρῶμα· ὕστερα ἔσπρωξε πρὸς τὸν Σογκοῦμπ φέτες μαῦρο ψωμὶ καὶ τὸ βούτυρο.

Ἐκεῖνος βάλθηκε νὰ τρώει. Ἡ ἔγνοια του νὰ συγκαλύψει τὴν πείνα του τοῦ χαλοῦσε τὴ χαρὰ νὰ τὴ χορτάσει.

Χωρὶς τὴν παρουσία τοῦ γιατροῦ, θὰ εἶχε θαρραλέα πέσει μὲ τὰ μούτρα στὸ φαί, μὰ ἡ παρουσία ἑνὸς ἀντρα, ὁ ὁποῖος ἐπιπλέον συγκαταλεγόταν μεταξὺ τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν του, τὸν ἔκανε ἰδιαίτερα εὐδέξαπτο. Λίγο-λίγο ἐντούτοις αὐτὴ ἡ ἀδιαλλαξία του διαλυόταν ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς Μαρίας Λβόβνα.

2. Ὁ Ρωσοῖαπωνικὸς πόλεμος (1904-1905) ἀποτέλεσε καταστροφὴ γιὰ τὴ Ρωσία καὶ εὐνόησε τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1905. Ὁ τσάρος Νικόλαος Β', ἀφοῦ προέβη σὲ φιλελεύθερες παραχωρήσεις, ἐπανῆλθε στὴν αὐταρχικὴ διακυβέρνηση.

3. Τὸ 1925 ὑπῆρχαν ἀκόμη στὴ Ρωσία θύλακοι ἀντίστασης κατὰ τῶν Μπολσεβίκων.

Κι ἔπειτα τὸ δωμάτιο ἦταν τόσο χλιαρό, τόσο κλειστό, τόσο εὐμενές πρὸς αὐτόν. Ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀθλιότητα ἀναστέλνανε τὴν ἄγρυπνη δράση τους ἀνάμεσα στοὺς τοίχους αὐτοῦς, ὅπου δύο κουρασμένες ψυχές ἀποτελείωναν μελαγχολικά ἀλλὰ μὲ ἀξιοπρέπεια τὸν βίο τους.

Ὁ λοχαγὸς Σογκοὺμπ αἰσθάνθηκε πολὺ ἥρεμος, πολὺ ἀγνός, ὅπως στὸ κατώφλι τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ θανάτου. Λέξεις ποὺ δὲν τὶς ἤλεγχε τοῦ ξέφευγαν.

– Τί καλὰ ποὺ εἶναι, Θεέ μου! Ἐσεῖς δὲν μπορεῖτε νὰ ξέρετε. Ὅστερα ἀπὸ μιὰν ἀπαί-
σια νύχτα, νὰ βρῖσκεσαι ἐδῶ!

Στύλωσε τὰ μάτια του ὦρα πολλὴ στὰ δύο πρόσωπα ποὺ εἶχαν μὲ προσοχὴ στραφεῖ πρὸς αὐτόν, ἔσκυψε τὸ κεφάλι του καὶ ξανάρχισε:

– Ἔφτασα τὴν περασμένη Πέμπτη μὲ ἐλάχιστα χρήματα στὴν τσέπη. Χθὲς δὲν εἶχα πιά τίποτα. Οὔτε δουλειά. Τὴ μέρα, βολεύεσαι ἀκόμη. Ὑπάρχουν τὰ μουσεῖα. Ἀλλὰ τὴ νύχτα, ὅταν ὅλα κλείνουν, ποῦ νὰ πᾶς; Ἀπὸ παγκάκι σὲ παγκάκι, ἀπὸ δρόμο σὲ δρόμο. Μὲ τὸ φόβο τῆς ἀστυνομίας, γιατί δὲν ἔχω χαρτιά πάνω μου. Κι ἔκανε κρῦο, πολὺ κρῦο! Δὲν εἶχα ποτέ μου τόσο ξεπαγιάσει.

Ὁ γιατρὸς καὶ ἡ γυναίκα του δὲν τολμοῦσαν ν' ἀλληλοκοιταχθοῦν. Ὁ δύστυχος ἐμφανῶς ξεχνοῦσε πῶς τὴν ἴδια ἐτούτῃ νύχτα θὰ ἔπρεπε νὰ ξαναβρεθεῖ στοὺς δρόμους. Γιὰ νὰ μὴν τοῦ ἀφήσει ὁ γιατρὸς τὸ χρόνο νὰ φοβηθεῖ τὴν ἀμείλικτη προοπτικὴ, ἀναφώ-
νησε:

– Ὅμως καὶ στὸν πόλεμο ὁ χειμῶνας ἦταν ἐπίσης τραχὺς.

– Ἀναμφίβολα, ἀποκρίθηκε ὁ Σογκοὺμπ μὲ ζωηρότητα. Ἀλλὰ ἡμουν ζεστὰ ντυμένος κι οἱ ἄγριοί⁴ μου μὲ φρόντιζαν.

– Ἦσασταν στὴ μεραρχία τους;

– Μὰ ναί, γιατρέ! Καὶ στὸ πιὸ ὑπερήφανο σύνταγμα. Τὸ πιὸ γενναῖο. Δὲν ἔπρεπε νὰ φοβᾶσαι γιὰ νὰ διοικεῖς σ' αὐτό. Ξέρετε ποιὸς ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιὰ ν' ἀποκτήσεις τὰ πάντα ἀπ' τοὺς στρατιῶτες σου; Νὰ παραμείνεις ὄρθιος κάτω ἀπὸ τὸν καταιγισμό τῶν μυδραλιοβόλων, ἐνῶ οἱ ἄντρες ξάπλωναν καταγῆς. Καὶ τότε ἔλεγαν: «Εἶναι ἕνας ἀρχηγός, ἕνας τζιγκουίτ»⁵. Καὶ τότε μποροῦσες νὰ τοὺς κάνεις νὰ καταλάβουν ἕνα πυροβολεῖο μὲ ἄδεια χέρια.

Ὁ γιατρὸς πίεσε τὸν λοχαγὸ καὶ μ' ἄλλες ἐρωτήσεις:

– Τοὺς ἀγαποῦσατε πολὺ αὐτοὺς τοὺς ὀρεσίβιους, δὲν εἶν' ἔτσι; Μὰ τοὺς γνωρίζατε καλὰ;

– Ἀστειεύεστε, γιατρέ! Πέρασα τέσσερα χρόνια στὸν Καύκασο. Μιὰ θαυμάσια χώρα! Τί ὠραία ποὺ ἦταν ἡ ζωὴ ἐκεῖ! Τὰ φροῦτα τσάμπα, τὸ κρασί τσάμπα, ὑπέροχες κοπέλες, ἄλογα ποὺ δὲν εἶχαν τὸ ταίρι τους. Πηγαίναμε καμιὰ φορὰ σ' ἐκστρατεία, γιατί τὸ ἀγνοεῖτε ἴσως πῶς ὑπῆρχαν ἀκόμη ἐξεγερμένες φυλές. Ὅμως ἀγέρωχοι ἐχθροί! Εὐχαρι-
στιόσουν νὰ τοὺς πολεμᾶς.

Πῆρε μεγάλες ἀνάσες μὲ τὸ στήθος τεντωμένο καὶ τὸ λαιμὸ ἴσιο μὲ τόσο, παρ' ὅλα τὰ κουρέλια του, πολεμοχαρὲς ὕφος ποὺ ὁ γιατρὸς τὸν φαντάστηκε νὰ φορᾶει τὴ τσερκέσκα⁶ ζωσμένη μὲ φυσιγγία καὶ νὰ σκύβει μὲ τὴ λυγερὴ μέση του πάνω στὴν τραχηλιὰ ἐνὸς ἄγριου ἀλόγου.

Ὁ Σογκοὺμπ ἔτρωγε πιά λαίμαργα μὲ μεγάλες μπουκιές. Τὰ χεῖλη του ἔκαναν κινήσεις ἀρπακτικοῦ ζώου. Ἡ Μαρία Λβόβνα τὸν ἀκουγε λίγο, ἀλλὰ τὸν σερβίριζε ἀδιάκοπα. Ἐκεῖνος τὴν εὐχαριστοῦσε χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται καθὼς εἶχε τελείως κατακλυστεῖ ἀπὸ πάρα πολὺ ὠραίες εἰκόνες.

4. Μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ ἄγριοι ἐξυπακούονται οἱ Κοζάκοι.

5. Γενναῖος ἱππέας τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας.

6. Μακρὸ ἀμπέχονο τῆς ἐθνικῆς στολῆς τῶν Τσερκέζων (Κιρκασίων), ποὺ εἰσῆχθη στὸν ρωσικὸ στρατὸ ὡς στολὴ τῶν Κοζάκων τοῦ Καυκάσου ποὺ μιμήθηκαν καὶ τὸν τρόπο ποὺ ἵππευαν οἱ Τσερκέζοι.

– “Όχι, γιατρέ, αναφώνησε, ούτε πού μπορείτε να υποφιαστείτε τί ήταν εκείνη ή γη! Και τόσο παλαιά, τόσο παλαιά συνάμα. Σκεφτείτε πώς υπάρχουν ακόμη, σε πόλεις σκαρφαλωμένες κοντά σε αετοφωλιές, ήλιολάτρες.

‘Ο γιατρός στράφηκε ξαφνικά όλο πάθος προς τη Μαρία Λβόβνα.

– Άκούς, είπε, τ’ άκούς, μαμά, όπως στο Μεξικό! ‘Ηλιολάτρες!

Αυτή ή τελευταία λέξη τόν έκανε να στρέψει τò βλέμμα του προς τò παράθυρο. Οί άκτινες τού ήλιοβασιλέματος τò διαπερνούσαν μόλις και μετά βίας.

‘Ο γιατρός σκέφτηκε πώς θά ‘πρεπε να περιμένει μιαν όλόκληρη έβδομάδα για να ξαναμπορέσει να βγει έξω. ‘Η θυσία τού φάνηκε πολò μεγάλη.

– Κι έγώ επίσης λατρεύω τόν ήλιο, είπε καλοκάγαθα. Τούτο άναμφίβολα όφείλεται, λοχαγέ μου, στο ότι είμαι τόσο γέρος όσο οί Καυκάσιοί σας ή οί Άζτέκοι μου. Μή μου κακιώσετε πού θά σās έγκαταλείψω. Σās αφήνω σε καλά χέρια.

‘Η γυναίκα του τò βοήθησε να ντυθει, ύστερα ó Σογκούμπ άκουσε τόν ήχο ένòς φιλιού.

Z’

‘Η Μαρία Λβόβνα επέστρεψε συλλογισμένη. Δέν τής άρεσε καθόλου πού ó γιατρός θά έβγαινε μόνος του, με τήν άσθενείά του και τήν άφηρημάδα του, στους δρόμους. Βλέποντας ώστόσο πώς ó λοχαγός δέν έτρωγε πιά, ρώτησε:

– Δέν πεινάτε άλλο;

– “Όχι, μα τήν αλήθεια. Χόρτασα. Τò χρειάζόμουν.

Μόλις ξαναβρισκόταν πρόσωπο με πρόσωπο με τη Μαρία Λβόβνα, όλη του ή ύπερηφάνεια έπεφτε. “Ενωθε ένα αίσθημα ευτυχισμένης μετριοφροσύνης, θαρρετής απογύμνωσης. ‘Εντούτοις προσπάθησε να ξαναβρεί τόν ειρμό τής αφήγησής του:

– “Ελεγα πώς υπάρχουν εκεί πέρα άγνωστες θρησκείες...

“Όμως ξαφνικά ένιωσε πώς τὰ λόγια του ήχοῦσαν φεύτικά, πώς ό,τι θά μπορούσε να διηγηθει για τόν Καύκασο δέν εμφάνιζε κανένα ένδιαφέρον ούτε γι’ αυτή τήν τόσο σκεπτική και θλιμμένη γυναίκα ούτε και γι’ αυτόν τόν ίδιο. Κατάλαβε πώς είχε θελήσει να δείξει στον γιατρό ότι είχε υπάρξει ένας δραστήριος, ευτυχισμένος άντρας, και να εκμαιεύσει έτσι τò σεβασμό του, όμως αυτή του ή προσπάθεια ήταν πλέον άνωφελη.

– Προς τί να τ’ άνακαλοῦμε όλ’ αυτά; μουρμούρισε. Αυτά συνέβαιναν σ’ έναν άλλο πλανήτη. Και τò σπίτι μας στην Τούλα, τò κτήμα μας, οί γιορτές μας... όλα...

Με τή σειρά του κοίταξε έξω άπ’ τò παράθυρο. “Ηδη στα καφενεία άναβαν τὰ φώτα και τò δειλινό μετεωριζόταν ως άπειλή. ‘Ο Σογκούμπ σκίρτησε έλαφριά.

– Θα χρειαστεί να πηγαίνω, είπε.

‘Ο βαθυστόχαστος τόνος του θά μπορούσε ν’ αφήσει να πιστευτεί πώς μιá επείγουσα υπόθεση τόν καλοῦσε έξω.

‘Η Μαρία Λβόβνα σκέφτηκε πώς ó λοχαγός δέν είχε ούτε κατάλυμα ούτε τροφή, πώς δέν γνώριζε κανέναν και πώς ή νύχτα προμηνυόταν κρύα.

– Αλήθεια, δέ θέλετε να σās βοηθήσουμε κάπως; ρώτησε.

‘Ο λοχαγός δέν σκίρτησε καθόλου αυτή τή φορά. Άπάντησε με μεγάλη άπλόττητα:

– “Όχι, σās διαβεβαιώ. “Όχι έσείς. Πάει καιρός πού είχα να νιώσω τόσο ευτυχισμένος.

Συλλογίστηκε για λίγο, ένω διστακτικότητα έσφιγγε τὰ χείλη του. Παθιασμένα μελέτησε τò πρόσωπο τής Μαρίας Λβόβνα κι έπειτα, έχοντας βεβαιωθεί για κάθε ίχνος εύσπλαχνίας πού ανακάλυπτε σ’ αυτό, συνέχισε:

– Δέ δικαιούμαι ώστόσο να κάνω τόν υπερήφανο. “Όχι.

‘Η Μαρία Λβόβνα τόν άκουγε πιό προσεκτικά, επειδή άναγνώριζε στη φωνή του τίς ίδιες παιδιαστικές κι άγνές νότες πού είχε τσακώσει στο πρόσωπό του όταν εκείνος έκλαιγε.

– Γιατί; ρώτησε.

‘Ο λοχαγός έννωσε τόσο καλά ότι δέν ήταν περιέργεια εκ μέρους του παρὰ άδεια για εκμυστήρευση ώστε την εύχαρίστησε μ’ ένα σπαρακτικό χαμόγελο.

– Εέρετε, είπε, σαν σκέφτομαι κάποιες άπο τις πράξεις μου καθως και το τί άνθρωπος υπήρξα πριν άπ’ όλα αυτά, εκπλήσσομαι. Εύτυχως, δέν τὰ σκέφτεται κανεις συχνά αυτά.

‘Ηπια μιὰ γουλιὰ τσάι κι έτεινε αδύναμα τὰ χέρια του προς τή Μαρία Λβόβνα.

– Τουτό συνέβη λίγο-λίγο. Μετά τον τραυματισμό μου στη Λευκή στρατιά⁷, νοσηλεύτηκα στην Κωνσταντινούπολη. Άπο εκεί ο Βράνγκελ⁸ μ’ έστειλε σε άποστολή στη Ρουμανία. ‘Η ζωή στο Βουκουρέστι ήταν καλή. Ένας γερός μισθός, εύχαριστοι άνθρωποι. Σπαταλούσα αλόγιστα, με φυσικότητα. Και μιὰ μέρα τὰ πάντα κατέρρευσαν. Πήγα στη Βιέννη όπου κάποιιο φίλιο με καλούσαν. ‘Όταν έφτασα εκεί, είχαν φύγει. Με προσέλαβαν σε μιὰ φάμπρικα, όπως σάς τὸ δείχνει τὸ δεξί μου χέρι. ‘Όταν σακατεύτηκα, τί νά ’κανα; ‘Εζησα σε βάρος κάποιων συντρόφων περιμένοντας την τύχη. ‘Ηρθε.

«Ένας αξιωματικός του συντάγματός μου μου πρότεινε να κάνω έπαίσχυντες επιδείξεις για ξένους. ‘Ισως να τὸ έχετε διαβάσει στις έφημερίδες. Αυτό μās έδωσε ένα πεντάμηνο εύκολης ζωής. ‘Υστερα μās κατήγγειλαν. Χρειάστηκε να τὸ σκάσω. Άγνοώ τί απέγινε ο συνεταιίρος μου. ‘Εγὼ πέρασα με πλαστό διαβατήριο στη Γερμανία».

‘Ο Σογκούμπ σταμάτησε με τὸ λαιμό του ξερό. Γιατί άραγε ξετύλιγε τὸ άτιμωτικό νήμα των περιπετειών του μες σ’ αυτό τὸ ειρηνικό δωμάτιο, μπρος σε αυτή τή γυναίκα που καμιά πρόστυχη εικόνα δέν πρέπει να την είχε ποτε άγγίξει;

Άναρωτιόταν άνήσυχος μήπως κάποια τερατώδης διαφθορά, άκόμη άγνωστη σ’ αυτόν, φανεωνόταν στη μαραμένη του καρδιά. ‘Όμως όχι, αυτό ήταν αδύνατον. Δέν ένιωθε παρὰ εύγνωμοσύνη, παρὰ εύλάβεια γι’ αυτήν που έδειχνε μιὰ τόσο άκτινοβόλα δύναμη ύποδοχής. Μήπως δέν ήταν αυτό τὸ άρωμα τέλειαι, αδιάφθορης άγνότητας που τον ώθοϋσε να μιλήσει για τὰ σφάλματά του όπως θα μιλούσε σε μιὰ μητέρα; Μήπως ζητούσε ύποσυνείδητα συγχώρεση; Έκτος άμφιβολίας ιδού ή άληθινή αίτία. Συναινούσε να ξαναβρεθεί στην παγερή νύχτα, να ξαναβρεθεί την τρομερή πόλη, δίχως όμως τὸ βάρος τής περιφρόνησης που είχε νιώσει ξαφνικά για τον έαυτό του. Μιὰ άθώα ψυχή έπρεπε να τον βοηθήσει να τὸ σηκώσει.

Η Μαρία Λβόβνα, άπ’ τή μεριά της, σκεφτόταν τους δύο γιούς της. Θυμόταν με τί τρόμο είχε δει ν’ αυξάνει μέσα τους ή όρεξη για ύλικές ήδονές, ή επιδίωξη γρήγορων άπολαύσεων. Ένας ιδίως άπ’ αυτούς την άνησυχούσε με την ανάγκη του για την πολυτέλεια και για όποια ένδειξη λανθάνουσας αδυναμίας μάντευε στο βάθος τής ψυχής του.

Μερικά χρόνια παλαιότερα – όταν οι γιοί της ήταν άκόμη παιδία – ή αφήγηση του λοχαγού Σογκούμπ ίσως να την είχε γεμίσει άποστροφή. Είχε ώστόσο τὸ χρόνο να μάθει – με τὸ αντίτιμο ποιων βασάνων – ό,τι άπο τὸ σκότος μπορεί να υποβόσκει στους νέους άπειθαρχους άντρες. Κι ένω ο Σογκούμπ, ώθούμενος άπ’ την ανάγκη του για εκμυστηρεύσεις, διηγούνταν πώς είχε υπάρξει κράχτης σε χαροπαικτικές λέσχες και προαγωγός σε παράνομους οίκους, εκείνη σκεφτόταν πώς έπρεπε ν’ άποδεχτεί τὰ πάντα, να συγχωρέσει τὰ πάντα, και πώς ένας δυστυχιμένος άνθρωπος δέν μπορεί να έχει κατακριτές.

‘Όταν ο λοχαγός τελείωσε την αφήγησή του, έπασε μεγάλη σιωπή μέσα στο διάχυτο μισοσκόταδο που είχε εισβάλλει στο δωμάτιο. Τὸ ξέπνοο σαμοβάρι είχε σταματήσει τὸ

7. ‘Η Λευκή στρατιά, αντίπαλη τής Έρυθράς, ύποστήριζε τον τσάρο και την καθεστηκυία τάξη.

8. ‘Ο ρώσος στρατηγός Πιότρ Νικολάγιεβιτς Βράνγκελ γεννήθηκε στο Νόβο Άλεξαντρόβσκι τὸ 1878 και πέθανε στις Βρυξέλλες τὸ 1928. Μετά την επικράτηση των Μπολσεβίκων στη Ρωσία, υπηρέτησε τὸ 1919 στον άντισοβιετικό στρατό του στρατηγού Ντενίκιν. ‘Όταν διαδέχθηκε τον Ντενίκιν στη θέση του επικεφαλής των στρατευμάτων των Λευκών στην Κριμαία τὸ 1920, πολέμησε έναντίον του Έρυθρού στρατού, άπο τον όποίο ήττήθηκε όριστικά τον Νοέμβριο 1920.

τραγούδι του.

– Αὐτὴ τὴ φορά φεύγω ἀληθινά, εἶπε ὁ Σογκοῦμπ. Εὐχαριστῶ. Κυρίως ἐπειδὴ μὲ ἀκούσατε.

Σηκώθηκε πάνω ἀποφασιστικά καὶ προχώρησε πρὸς τὴν πόρτα.

Ξαφνικά τὸ τραπέζι τραντάχτηκε ἀπὸ μιὰ γροθιά ποῦ τοῦ ἔδωσε.

– Καὶ θὰ συνεχίσω, φώναξε, ναί, θὰ συνεχίσω τὶς βρομιές μου. Δὲν ἔχω τί ἄλλο νὰ κάνω. Μὲ τὸ χέρι σακατεμένο, μὲ μιὰ πληγὴ στὸ στήθος νὰ πυορροεῖ συνεχῶς. Ἄγνοῶ τὴ γλώσσα τους, τὰ πάντα. Ναί, θὰ συνεχίσω. Κι ἐκείνον ποῦ θὰ μοῦ τὸ προσάψει, τὸν σκοτώνω.

Συνῆλθε καὶ δάγκωσε τὸν καρπὸ του μὲ λύσσα.

– Συγχωρῆστε με, σὰς ἱκετεύω, μούγγρισε. Εἶναι ἡ ἄγρια μεραρχία ποῦ μιλάει ἀκόμη. ὦ! Δὲ θὰ μοῦ ἀπομείνει σύντομα τίποτα πιά, εἶμαι σίγουρος γι' αὐτό. Θὰ δέχομαι τὶς ἐλεημοσύνες. Ἡ μᾶλλον, ὅταν βρῶ ἓνα ἀντικείμενο σὰν κι αὐτό, στὸ σπίτι κάποιων ποῦ θὰ μ' ἔχουν περιθάψει, θὰ τὸ κλέψω.

Εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ τζάκι μιὰ παλαιὰ ταμπακιέρα, ποῦ σὲ φόντο ἀπὸ ὄνουχα, ἀνάμεσα μὲ μικροσκοπικά μαργαριτάρια, ἔφερε τὴν εἰκόνα τῆς Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης. Χάιδεψε τὸ κουτὶ κι εἶπε μὲ βαθιὰ γλυκύτητα:

– Ἐφτιαχταν ὠραῖα πράγματα στὴ χώρα μας.

– Πάρτε την, εἶπε ἡ Μαρία Λβόβνα. Γιὰ γούρι.

Ὁ λοχαγὸς δίστασε γιὰ λίγο κι ὕστερα εἶπε, ξαναφήνοντας τὴν ταμπακιέρα στὴ θέση της: – Γιατί; Θὰ τὴν πουλήσω αὔριο. Ὅχι... Δὲν τ' ἀξίζω.

Βρισκόταν ἤδη στὸν προθάλαμο. Καθὼς ἡ Μαρία Λβόβνα τὸν ἀκολουθοῦσε, ἔσκυψε πρὸς τὸ χέρι της. Ὅμως ἐκείνη ἀνῆκε σὲ μιὰ γενεὰ ποῦ, ἀπὸ δίψα γιὰ ἀπλότητα, δὲν ἀποδεχόταν καθόλου αὐτὴ τὴ χειρονομία κι ὀπισθοχώρησε λιγάκι.

Ὁ λοχαγὸς Σογκοῦμπ ψιθύρισε καὶ ποτὲ παράκληση δὲν ὑπῆρξε πιὸ διάπυρη:

– Ἀφήστε, ἀφήστε! Εἶναι ὅ,τι μοῦ ἀπομένει!

Ἡ πόρτα βρόντηξε. Ἡ Μαρία Λβόβνα ἔμεινε ἀσάλευτη. Κατόπιν, μὲ τὸν σταθερὸ κι ἀθόρυβο βηματισμὸ της, πῆγε νὰ ξεστρώσει τὸ τραπέζι.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Le Thé du capitaine Sogoub», *Les coeurs purs*, Gallimard/folio, 1987, σσ. 143-178.